

УДК 347.6

DOI: 10.33098/2078-6670.10.22.164-168

ПРЕДСТАВНИК, ЯК ТРЕТЯ ОСОБА У ШЛЮБНОМУ ДОГОВОРІ

Шевчук Любомир Васильович,

кандидат юридичних наук, ПВНЗ Університет Короля Данила,

вул.Коновальця 35, м.Івано-Франківськ, 76018

e-mail: Lub1977@ukr.net

ORCID: 0000-0002-8801-4516

Мета. Метою даної статті є висвітлення переваг представника у шлюбному договорі, аналіз бачення фахівцями, науковцями щодо можливості залучення представника, як третьої сторони шлюбного договору у правовій площині сьогодення, розгляд питання про суб'єктний склад осіб, які мають право на здійснення такого правочину, як шлюбний договір, потреба в імплементації певних базових положень законодавства європейських країн у національне. **Методика.** Методика включає проведення аналізу, узагальнення наявного науково-теоретичного матеріалу. В процесі дослідження використовувались наступні методи наукового пізнання: системно-структурний, порівняльний. **Результати.** В процесі зробленого дослідження, розглянуто суттєві практичні переваги представника, як третьої особи у шлюбному договорі, що проявляються у мобільності процесу виконання тих умов, які із-за певних обставин (хвороба, робота, зайнятість і інше) унеможливають виконання сторонами свого обов'язку, що безумовно є немаловажним фактором для кожної окремої ситуації.

Дані обставини слугують підставою для внесення змін, шляхом доповнень до правових норм сімейного законодавства. **Наукова новизна.** Європейський світ щоразу підносить новизну на горизонті правового поля і, власне, такий нормативний документ, як шлюбний договір, для громадян України не став винятком. Укладення шлюбних договорів є ще сумнівним явищем для пересічного українця, певною новизною західного світу. Все, що пов'язане з поняттям "шлюбний договір" є недостатньо вивченим і є підставою для подальших досліджень. Та, зокрема, дослідження такої складової шлюбного договору, як представник, що є певним функціональним, виконавчим важелем сторін, що в законодавстві Країн заходу виступає, як третя сторона. **Практична значимість.** Результати дослідження, висновки, можуть бути застосовані чи взяті до уваги в правозастосовній практиці в сфері сімейного законодавства.

Ключові слова. Шлюбний договір, представник, умови шлюбного договору.

Liubomyr Shevchuk,

PhD in Law Science, King Danylo University, Konovaltsja str., 35,

Ivano-Frankivsk, 76018

e-mail: Lub1977@ukr.net

REPRESENTATIVE, AS A THIRD PERSON IN THE MARRIAGE CONTRACT

Purpose. The purpose of this article is to highlight the advantages of the representative in the marriage contract, analysis of the vision of experts, scholars on the possibility of

attracting a representative as a third party to the marriage contract in the legal field today, consideration of the subject composition of persons entitled to enter into such a transaction as a marriage contract, the need to implement certain basic provisions of the legislation of European countries in the national. **Method.** The methodology includes analysis, generalization of available scientific and theoretical material. The following methods of scientific cognition were used in the research process: system-structural, comparative. **Results.** In the course of the research, the significant practical advantages of the representative as a third party in the marriage contract are considered, which is manifested in the mobility of the process of fulfilling those conditions which under certain circumstances (illness, work, preoccupancy, etc.) make it impossible for the parties to fulfill their duty. is certainly an important factor for each situation.

These circumstances serve as a basis for making changes by supplementing the legal norms of family law. **Scientific novelty.** The European world always brings us a kind of novelty on the horizon of the legal field, and in fact, such a normative document as a marriage contract is probably no exception for the citizens of Ukraine. The conclusion of marriage contracts is still a somewhat dubious phenomenon for the average Ukrainian, a certain novelty of the Western world. Everything related to the concept of "marriage contract" is insufficiently studied and is the basis for further research and, in particular, the study of such a component of the marriage contract as a representative, which is a certain functional, executive lever of the parties, which in Western law acts as a third person. **Practical significance.** The results of the study, the conclusions, can be applied or taken into account in law enforcement practice in the field of family law.

Key words. Marriage contract, representative, terms of the marriage contract.

Постановка проблеми. Сьогодні Україна вже певною мірою десь сміливо робить кроки в сторону західного світу, чим саме трансформує себе із тими викликами, які здається для наших сусідів є звичайною повсякденністю, без чого фактично певною мірою обійтись не можна чи навіть не потрібно. І цим самим ми переймаємо цінний досвід, практичну сторону, щодо забезпечення себе в майбутньому від завтрашнього невідомого, від негативних зроблених кроків, гарячкватості, наших ще далеко невпевнених, до кінця об'єктивно необдуманих реалій життя.

Глибоко осмисливши безсилля вчорашнього дня над завтрашнім, і неабияким бажанням бути учасником проєвропейських цінностей життя в цілому, нашим громадянам слід відкинути той віджилий (совковий) спосіб існування, який ще нажаліть тяжіє в нашій свідомості. Обдумані та продиктовані сьогоденням кроки, послідовно повинні вкорінятись в усі сфери життя, винятком якого не повинно бути і власне інститут сім'ї, зокрема сам механізм його правового регулювання. Адже, належним чином нормативно вибудовані на законодавчому рівні затверджені умови регулювання шлюбно-сімейних відносин, і є тією складовою, тим стержнем, регулятором, чи стабілізатором виважених дій, які обумовлюють обдуманість, стабільність та забезпечення від негативних наслідків.

А тому правники, фахівці, науковці дійсно праві стосовно того, що сімейний кодекс на даному етапі потребує ще не аби яких доопрацювань, а особливо в площині майнових спорів. Ретельно досліджені регулюючі функції шлюбного договору, який власне і є тією альтернативою у врегулюванні будь-яких сімейних майнових спорів, амортизують ті складнощі, які можуть бути спровоковані у подружніх відносинах. Шлюбний договір є актуальним на даній стадії розвитку держави, та зокрема дослідження такого важливого

аргументу, бути чи не бути представнику в шлюбному договорі, як окремою ланкою, як мінімізатором затрати часу, сил і інших факторів у шлюбно-сімейних відносинах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання представника в українській науковій літературі, доволі дискусійний але його інтерес щоразу зростає. Підняття даної теми можна побачити в працях І. В. Жилінкової, А.В. Слепакової і інших науковців.

Постановка завдання. Досліджуючи правову природу інституту шлюбного договору, а також дискусійну перспективу розвитку представництва в шлюбно-сімейних відносинах, яка прослідковується в ряді праць науковців, з впевненістю можна наголосити на його актуальності, подальшого і детального вивчення всіх аспектів даної тематики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інститут представництва є доволі поширений в площині повсякденного життя пересічного громадянина, і це властиво у будь-якій сфері діяльності. Законодавець регламентував надання такого права іншій особі, щодо виконання тих чи інших обов'язків перед третьою стороною. І це дійсно є правильним кроком у вирішенні особою своїх питань, яка в силу обставин, причин, не може самостійно укласти певний договір, угоду, чи вчинити інший правочин, що пов'язаний з різних підстав - поганий стан здоров'я, нестачу часу, неможливість особисто бути присутнім при вчиненні правочину через відсутність у певній місцевості або навіть в країні [1].

Та, навіть, беручи до уваги певні переваги представництва, слід наголосити на тому, що даний інститут також має свого роду певні обмеження, які зокрема передбачені нормою цивільного законодавства України. Зокрема, ч.2 ст.238 ЦК України наголошує нам про те, що представник не може вчиняти правочин, який відповідно до його змісту може бути вчинений лише особисто тією особою, яку він представляє[2].

Як бачимо, на перший погляд, здається нічого щоби було незрозумілим, як такого немає. Але ж інколи закон чітко та прямо не визначає обов'язкову особисту участь особи при укладенні угоди, адже ж такий обов'язок впливає безпосередньо з аналізу норми права як такої[1]. Для прикладу можна взяти до уваги рішення Касаційного цивільного суду (ВС/КЦС № 757/10715/17-ц від 25.09.2019). Змістом даної справи був спір між подружжям, де чоловік, як позивач, відстоював свою позицію в тому, що дружина не мала жодного права на укладення з ним шлюбного договору через представника, поки чоловік був за кордоном. Більше того, жінка обманним шляхом умовила його, що до надання довіреності, мотивуючи це тим, що сам шлюбний договір буде вчинений після його приїзду, а даний документ потрібен на всяк випадок.

Зрозуміло, що чоловікові ніщо іншого не залишалось, як звернутись за захистом своїх прав до суду. Судом першої інстанції доводи позивача дійсно визнано слушними, але позов не задоволений, так, як був пропущений строк позовної давності.

В свою чергу, рішення апеляційного суду констатувало факт укладення шлюбного договору через представника, належним чином, в рамках закону, що відповідає ст. 92 Сімейного кодексу України та ч. 2 ст. 238 ЦК України.

З висновками попередніх судів не погодився Касаційний цивільний суд.

Підставою свого обґрунтування він брав до уваги ст.92 Сімейного кодексу України, яка прямо вказує на перелік осіб, яким надається дозвіл на укладення шлюбних договорів. Так згідно цієї статті, укласти шлюбний договір можуть особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям. Системний аналіз статей 2, 9, 14 СК України дає підстави для висновку про існування особливостей у регулюванні відносин з

реалізації подружжям (нареченими) майнових сімейних прав при укладенні шлюбного договору, а відповідно, виходячи із цих особливостей потрібно оцінювати і допустимість представництва під час укладення шлюбного договору[1]. Також, в силу ч.2 статті 238 ЦКУ, зміст якої регламентує, що представник не може вчиняти правочин, який відповідно до його змісту може бути вчинений лише особисто тією особою, яку від представляє. А тому можемо дійсно провести жирну паралель до вже згадуваної ст.92 Сімейного кодексу України.

Досліджуючи питання представництва в шлюбному договорі, не одностайність, протилежність поглядів, можна прослідкувати також і серед науковців, які дають свій аналіз щодо тлумачення законодавства у наданні ролі представника, і чи це дійсно можливо у площині правового поля нашої держави.

Немає якоїсь певної єдності думок, єдиного табору, щодо питання суб'єктного складу такого виду договірних відносин, як шлюбний договір. І це вочевидь, зумовлено певною мірою невизначеністю позиції законодавчої бази. Протилежність поглядів науковців у тлумаченні чинного законодавства, цим самим підкреслюють актуальну необхідність уточнення певного роду правових норм з цього приводу [3].

І.В.Жилінкова притримується думки, що шлюбний договір не може бути укладений ні з участю законного представника, ні за довіреністю [4]. А ось дослідниця А.Слепакова має перпендикулярно інший погляд на даний факт, і в свою чергу вважає цілком законним інституту представництва в шлюбному договорі (застосування законного представника і представника за довіреністю, якщо у довіреності будуть визначені всі умови майбутнього договору)[5, ст.284].

Можливість укладення шлюбного договору опікуном недієздатного чоловіка(дружини), недієздатність якого була встановлена під час перебування у шлюбі, або особою, дієздатність якої була обмежена, зі згоди піклувальника, а також емансипованою особою до реєстрації шлюбу заперечується Б. Гонгало та П. Крашенінниковим [6, с. 126]. Натомість М. Антокольська вважає укладення шлюбного договору опікуном недієздатного чоловіка (дружини), недієздатність якого була встановлена під час перебування у шлюбі, або особою, дієздатність якої була обмежена, цілком можливими і такими, що відповідає вимогам закону [7, с. 67].

Піднімаючи питання складу суб'єктів на укладення шлюбного договору, то О.О.Ульяненко вважає, що до таких осіб слід віднести лише тих, які досягли 18 років, у тому числі тих, що уклали шлюб, та в свою чергу передбачити правовий механізм укладення шлюбного договору представниками сторін, за яким цей договір має набувати чинності після нотаріального посвідчення та подальшого скріплення підписами подружжя [8, с. 5]. З такою думкою, зокрема, не може погодитись правник С.Лепех, який вважає, що дана позиція не є обгрунтованою, і досить неоднозначною, а також не погоджується із тим, що за чинним законодавством цей договір можуть укладати лише особи, які досягли шлюбного віку на момент його укладення [3].

Беручи до уваги те, що інститут укладення шлюбних договорів в нашій державі ще є доволі новим, свого роду не перевірений життям громадян України, тому, мабуть доречно було б запозичити практичного досвіду з позитивною стороною в зарубіжних країнах.

Підсумовуючи викладене, хотілось би наголосити на дійсно важливій, практично-дієвій, потрібній функції представника в шлюбному договорі. Адже, своєю діяльністю, він в силу обставин, які унеможливають присутність осіб, які планують заключити шлюбний договір, зможе мінімізувати витрати часу на виконання даного правочину. Тому, вважаю за правильне, внести зміни, шляхом доповнення в ст.92 Сімейного кодексу

України. Зокрема, шлюбний договір може бути укладено нареченими а також подружжям особисто або через представників.

Список використаних джерел

1. Кірюшин А. А. Укладати шлюбний договір через представника незаконно (ВС/КЦС № 757/10715/17-ц від 25.09.2019) URL: https://protocol.ua/ua/vs_ktss_ukladati/.
2. Цивільний кодекс України: за станом 19.06.2003 № 980-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
3. Проблеми реалізації прав на укладення та розірвання шлюбного договору: Радник. Український юридичний портал. URL: <http://radnuk.info/statti/567-simeine/15379-2011-01-23-02-20-24.html>.
4. Жилінкова І. Особливості законодавчих конструкцій сімейно-правових договорів. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 1(64). С. 85-94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2011_1_9.
5. Слепакова А. В. Правоотношения собственности супругов. М.: Статут, 2005. 444 с.
6. Семейное право: пособие / под ред. Б.М. Гонгало, П.В. Крашенинников, Л.Ю. Михеева, О.А. Рузакова. М.: Статут, 2008. 302 с.
7. Антокольская М. В. Лекции по семейному праву: учеб. пособие. М.: Юрист, 1995. 144 с.
8. Уляненко О. Шлюбний договір у сімейному праві України : автореф. дис...канд. юрид. наук: спеціальність 12.00.03. Київ, 2003. 22 с.

References

1. Kiriushyn A. A. Ukladaty shliubnyi dohovir cherez predstavnyka nezakonno (VS/KTsS № 757/10715/17-ts vid 25.09.2019) (in Ukrainian)
2. Civil Code of Ukraine. (2003 June 19). № 980-IV. Retrieved from: https://protocol.ua/ua/vs_ktss_ukladati/. (in Ukrainian)
3. Problems of realization of the rights to the conclusion and termination of the marriage contract: Counselor. Ukrainian legal portal. Retrieved from: <http://radnuk.info/statti/567-simeine/15379-2011-01-23-02-20-24.html>. (in Ukrainian)
4. Zhilinkova, I. (2011). Osoblyvosti zakonodavchykh konstrukttsii simeino-pravovykh dohovoriv [Peculiarities of legislative constructions of family-legal agreements]. *Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 1(64), 85-94. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2011_1_9. (in Ukrainian)
5. Slepakova, A. (2005). Pravootnosheniya sobstvennosti suprugov [Legal relations of property of spouses]. М.: Statut. (in Russian)
6. Gongalo, B., Krasheninnikov, P., Mikheeva, L., Ruzakova, O. (Ed.) (2008). *Semeynoe pravo* [Family law]. М.: Statut. (in Russian)
7. Antokolskaya, M. (1995). *Lektsii po semeynomu pravu* [Lectures on family law] М.: Yurist. (in Russian)
8. Ulyanenko, O. (2003). *Marriage contract in family law of Ukraine*: PhD thesis abstract. К. (in Ukrainian)

Стаття: надійшла до редакції 30.10.2020
прийнята до друку 12.11.2020

The article: is received 30.10.2020
is accepted 12.11.2020

